

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків)

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Унести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Законі України “Про Національний банк України” (Відомості Верховної Ради України, 2005, № 26, ст. 349):

1) Статтю 1 доповнити терміном такого змісту з урахуванням алфавітного порядку:

“нагляд (оверсайт) за платіжними системами — діяльність Національного банку України з моніторингу, оцінювання платіжних систем та в разі потреби ініціювання змін до їх діяльності з метою забезпечення безперервного, надійного та ефективного функціонування відповідних систем в Україні”;

2) у статті 7:

а) пункти 7, 10 викласти в такій редакції:

“7) визначає напрями розвитку сучасних електронних банківських технологій, створює та забезпечує безперервне, надійне та ефективне функціонування і розвиток створених ним платіжних систем, координує та контролює створення платіжних інструментів, платіжних систем, систем автоматизації банківської діяльності та засобів захисту банківської інформації”;

“10) веде реєстр платіжних систем та їх учасників”;

б) доповнити статтю пунктом 24 такого змісту:

“24) здійснює нагляд (оверсайт) за платіжними системами”.

2. У Законі України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” (Відомості Верховної Ради України, 2005, № 26, ст. 349):

1) преамбулу закону після слів “в межах України” доповнити словами “нагляду (оверсайта) за платіжними системами”;

2) у статті 1:

а) доповнити статтю пунктами 1.1¹ та 1.2¹ такого змісту:

“1.1¹) банк – термін уживається в значенні, визначеному Законом України “Про банки і банківську діяльність”;

1.2¹) втрата електронного платіжного засобу – неможливість здійснення держателем контролю (володіння) над електронним платіжним засобом, незаконне заволодіння та/або використання електронного платіжного засобу чи його реквізитів”;

б) у пункті 1.3 слова “обслуговуючих отримувача банку або в установі – членів платіжних систем” замінити словами “банку платника або в установі – члені/учаснику платіжних систем (далі – учаснику)”;

в) у пункті 1.6 слово “банками” замінити словами “суб’єктами переказу”;

г) пункт 1.7 викласти в такій редакції:

“1.7) документ на переказ готівки – документ, що використовується для ініціювання переказу коштів, поданих разом з цим документом у готівковій формі для подальшої видачі готівки одержувачу”;

г) пункт 1.9 викласти в такій редакції:

“1.9) еквайринг – діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування суб’єктів господарювання і здійснення операцій з видачі готівки користувачам електронних платіжних засобів, які не є клієнтами емітента, а також проведення розрахунків з ними за операції, які здійснені із застосуванням електронних платіжних засобів”;

д) пункт 1.14 викласти в такій редакції:

“1.14) електронний платіжний засіб (банківська платіжна картка,

мобільний платіжний інструмент, електронні гроші тощо) – платіжний інструмент, за допомогою якого держателем цього інструменту ініціюється переказ коштів з відповідного рахунку платника або банку, а також здійснюються інші операції, передбачені відповідним договором.

Банківська платіжна картка – електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання готівки в касах банків, через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором.

Мобільний платіжний інструмент – електронний платіжний засіб, реалізований в апаратно-програмному середовищі мобільного телефону або іншого бездротового пристрою користувача”;

е) у пункті 1.15 слово “та” замінити словами “та/або”;

є) доповнити статтю пунктами 1.18¹, 1.19³ такого змісту:

“1.18¹) користувач платіжної системи (далі – користувач) – юридична або фізична особа, якій надається послуга платіжної системи щодо виконання переказу коштів учасником платіжної системи”;

“1.19³) нагляд (оверсайт) за платіжними системами – діяльність Національного банку України з моніторингу, оцінювання платіжних систем та в разі необхідності ініціювання змін до їх діяльності з метою забезпечення безперервного, надійного та ефективного функціонування відповідних систем в Україні”;

ж) абзац перший пункту 1.24 доповнити реченням такого змісту: “Унесення готівки на власний банківський рахунок або отримання готівки з власного банківського рахунку в одному банку не є переказом коштів”;

з) пункт 1.27 виключити;

и) пункт 1.28 викласти в такій редакції:

“1.28) платіжна організація – юридична особа, яка визначає правила роботи платіжної системи, а також виконує інші функції щодо забезпечення діяльності платіжної системи та несе відповідальність згідно з цим Законом та договором”;

і) в абзаці першому пункту 1.32 слова “разом із відповідною сумою коштів” замінити словами “(у тому числі шляхом подання документа із застосуванням платіжного пристрою)”;

ї) пункт 1.32¹ викласти в такій редакції:

“1.32¹) платіжна операція – дія, ініційована користувачем/клієнтом банку з унесення або зняття готівки з рахунку, здійснення розрахунків у безготівковій формі з використанням платіжного інструменту”;

й) доповнити статтю пунктами 1.32² та 1.32³ такого змісту:

“1.32²) платіжна послуга – діяльність щодо забезпечення виконання платіжних операцій з використанням електронного платіжного засобу, яка здійснюється постачальниками платіжних послуг;

1.32³) платіжний пристрій – пристрій, який дає змогу користувачеві здійснити платіжні операції, а також виконати інші операції згідно з функціональними можливостями цього комплексу або пристрою”;

к) доповнити статтю пунктом 1.33¹ такого змісту:

“1.33¹) приймання готівки для подальшого переказу – послуга з приймання готівки для подальшого ініціювання її переказу”;

л) пункт 1.43 викласти в такій редакції:

“1.43. Член/учасник платіжної системи – юридична особа, що на підставі належним чином оформленого права (ліцензії платіжної організації платіжної системи або укладеного з нею договору тощо) надає послуги користувачам платіжної системи щодо проведення переказу за допомогою цієї системи та відповідно до законодавства України має право надавати такі послуги”;

м) пункт 1.44 виключити;

3) у пункті 5.1 статті 5 слова “члени та учасники” замінити словами “учасники та користувачі”;

4) у пункті 8.5 статті 8 слова “членами та учасниками” замінити словами “учасниками та користувачами”;

5) статті 9, 10, 11 викласти в такій редакції:

“Стаття 9. Загальні засади функціонування платіжних систем в Україні

9.1. Порядок діяльності платіжної системи визначається її правилами, установленими платіжною організацією відповідної платіжної системи. Правила платіжної системи мають відповідати вимогам законодавства України.

9.2. Оброблення та передавання в межах України електронних та паперових документів на переказ, документів за операціями із застосуванням електронних платіжних засобів і документів на відкликання можуть здійснюватися за допомогою як внутрішньодержавних, так і міжнародних платіжних систем, що діють в Україні.

9.2.1. Правила платіжної системи мають установлювати організаційну структуру платіжної системи, умови участі, порядок вступу та виходу із системи, управління ризиками, порядок ініціювання та здійснення переказу і взаєморозрахунків за цим переказом у системі, порядок вирішення спорів, систему захисту інформації, порядок проведення реконсиляції та інші положення, визначені платіжною організацією.

9.2.2. Правила платіжної системи, а також договори, що укладаються платіжною організацією платіжної системи з учасниками цієї системи повинні передбачати порядок врегулювання неплатоспроможності та інших випадків нездатності виконання учасниками платіжної системи своїх зобов'язань.

9.3. Правила внутрішньодержавної платіжної системи та міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент, мають бути узгоджені платіжною організацією цієї платіжної системи з Національним банком України.

9.4. Національний банк України веде реєстр платіжних систем в Україні, їх учасників.

Для реєстрації платіжної системи платіжна організація цієї системи зобов'язана подати Національному банку України документи, перелік яких установлює Національний банк України.

Платіжні системи, створені резидентами та нерезидентами, мають право здійснювати діяльність в Україні виключно після їх реєстрації в порядку, установленому Національним банком України.

9.5. Під час проведення переказу платіжні системи мають право здійснювати взаємозалік на основі клірингу або виконувати кожний документ на переказ окремо.

9.6. Платіжні організації зобов'язані забезпечувати справедливий (легальний) доступ до платіжних систем постачальникам платіжних послуг і юридичним особам, що надають технічні й технологічні послуги, якщо їх діяльність відповідає законодавству України, задовольняє вимоги платіжної організації щодо участі в платіжній системі та вони відповідно до правил платіжної системи були сертифіковані платіжною організацією на надання певних послуг.

9.7. Банки, які уклали договори з платіжними організаціями платіжних систем, зобов'язані надавати користувачам однаковий доступ до платіжних послуг банку незалежно від місця їх проживання, забезпечивши можливість здійснення платіжних операцій та отримання інформаційних послуг з використанням платіжних інструментів у всіх відокремлених підрозділах банку, у яких здійснюється обслуговування рахунків клієнтів.

9.8. Платіжні організації платіжних систем зобов'язані забезпечувати однакові умови доступу та користування послугами технічних інфраструктур цих платіжних систем будь-яким постачальникам платіжних послуг, які є учасниками цих платіжних систем і здійснюють свою діяльність на території України.

9.9. Учасники платіжних систем зобов'язані забезпечити прозорість надання платіжних послуг для захисту прав споживачів таких послуг від незаконних дій чи сумнівних операцій з платіжними інструментами.

9.10. Для формування та оброблення документів за операціями із застосуванням електронних платіжних засобів, на переказ та відкликання платіжні системи, а також банки повинні використовувати системи захисту інформації та мають право використовувати електронні платіжні засоби, ідентифікатори держателя електронного платіжного засобу, програмно-технічні засоби і телекомунікаційні канали зв'язку.

Порядок використання платіжними системами, а також окремими банками платіжних інструментів, програмно-технічних засобів, систем захисту інформації та телекомунікаційних каналів зв'язку визначається правилами цих систем та відповідними договорами з урахуванням вимог закону та нормативно-правових актів Національного банку України”.

9.11. Сплата послуг платіжних організацій, які надаються учасникам платіжних систем на території України, здійснюється ними виключно в гривнях через банк-резидент.

Стаття 10. Внутрішньодержавні платіжні системи

10.1. В Україні можуть створюватися внутрішньодержавні банківські та небанківські платіжні системи.

10.2. До внутрішньодержавних банківських платіжних систем належать системи міжбанківських розрахунків, системи роздрібних платежів та інші види платіжних систем, платіжними організаціями яких є банки-резиденти і які здійснюють діяльність в Україні.

10.2.1. Система міжбанківських розрахунків призначена для переказу коштів у межах України між банками (філіями), які включені до Державного

реєстру банків, на виконання зобов'язань їх клієнтів, а також власних зобов'язань цих банків.

10.2.2. Система роздрібних платежів призначена для великої кількості невеликих за сумою переказів коштів за операціями, що здійснюються юридичними та фізичними особами та обробляються кліринговою установою.

10.2.3. Небанківська платіжна система – платіжна система, платіжною організацією якої є небанківська фінансова установа, учасники платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними під час проведення переказу коштів.

10.3. Учасником внутрішньодержавної банківської та небанківської платіжної системи має право бути банк, що має банківську ліцензію Національного банку України, а також небанківська фінансова установа, яка має ліцензію Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України на здійснення переказу коштів, і яка уклала договір з платіжною організацією відповідної системи.

Стаття 11. Системи електронних платежів Національного банку України

11.1. Національний банк України має право створювати системи міжбанківських розрахунків, системи роздрібних платежів та інші види платіжних систем. Національний банк України забезпечує безперервне, надійне та ефективне функціонування і розвиток створених ним платіжних систем.

11.2. Створені Національним банком України платіжні системи є державними платіжними системами.

11.3. Національний банк України є платіжною організацією та розрахунковим банком для створених ним платіжних систем.

Взаємовідносини між платіжною організацією та учасниками створених Національним банком України платіжних систем будуються на договірних засадах.

11.4. Необхідною умовою для проведення переказу через систему міжбанківських розрахунків Національного банку України є встановлення банком кореспондентських відносин з Національним банком України шляхом відкриття кореспондентського рахунку в Національному банку України.

11.5. Порядок функціонування платіжних систем, прийняття і виключення з них учасників, проведення переказу за їх допомогою та інші питання, пов'язані з їх діяльністю визначаються Національним банком України”.

6) пункт 12.1 статті 12 після слів “міжнародних платіжних систем” доповнити словами “які внесені до реєстру платіжних систем в Україні”;

7) статтю 13 доповнити пунктом 13.2 такого змісту:

“13.2. Порядок інформування клієнта про рух коштів за його рахунком визначається Національним банком України”;

8) статті 14, 15 викласти в такій редакції:

“Стаття 14. Електронні платіжні засоби

14.1. Електронний платіжний засіб (крім електронних грошей) може існувати в будь-якій формі, на будь-якому носії, що дає змогу зберігати інформацію, необхідну для ініціювання електронного переказу.

14.2. Особливості випуску електронних грошей і здійснення операцій з ними регулюються статтею 15 цього Закону.

14.3. Електронний платіжний засіб має дозволяти ідентифікувати держателя, якому відкрито рахунок у банку.

14.4. Електронний платіжний засіб має відповідати вимогам щодо захисту інформації, передбаченим цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

14.5. Користувач зобов’язаний використовувати електронний платіжний засіб відповідно до вимог законодавства України та умов договору, укладеного з емітентом, і не допускати використання електронного платіжного засобу особами, які не мають на це права або повноважень.

14.5.1. Електронний платіжний засіб можна передавати у власність або надавати в користування користувачеві в порядку, визначеному договором з банком.

14.5.2. Відносини банку та користувача щодо застосування електронних платіжних засобів визначаються договорами, що укладаються між банком і користувачем.

Банк перед укладенням договору зобов’язаний ознайомити користувача з переліком необхідних документів, тарифами на обслуговування та правилами користування електронним платіжним засобом. Ця інформація має бути викладена в доступній формі й розміщуватися в доступному для користувача місці, а також надаватися на його вимогу в письмовій або електронній формі.

14.5.3. Банк зобов'язаний під час видачі електронного платіжного засобу надати користувачеві договір, правила використання електронного платіжного засобу і тарифи банку. Національний банк України має право встановлювати обов'язкові умови договору про використання електронного платіжного засобу.

14.5.4. Банк має право змінити умови договору, правила використання електронного платіжного засобу і тарифи, повідомивши про це користувачів у порядку, установленому в договорі.

Повідомлення про зміну умов договору має бути надіслане користувачам щонайменше за 60 календарних днів до дати набрання чинності змінами. Банк у повідомленні зобов'язаний зазначити, що користувач має право розірвати договір негайно та без сплати додаткової комісійної винагороди до дати набрання чинності змінами.

Зміни до умов договору є прийнятими користувачем, якщо він не повідомляє банк про те, що не приймає їх до запропонованої емітентом дати набрання змінами чинності.

14.5.5. До початку використання електронного платіжного засобу користувачем банк зобов'язаний інформувати користувача про особливі умови використання електронного платіжного засобу, випадки підвищеного ризику збитків для користувача і пов'язані із цим обов'язки сторін, що включають у тому числі будь-які обґрунтовані обмеження щодо способів та місць використання.

14.5.6. У разі порушення користувачем умов використання електронного платіжного засобу його право використовувати електронний платіжний засіб може бути призупинене або припинене емітентом відповідно до умов договору. Призупинення або припинення права користувача використовувати електронний платіжний засіб не припиняє зобов'язань користувача й емітента, що виникли до часу призупинення або припинення зазначеного права.

14.6. Банк зобов'язаний інформувати користувача про здійснення кожної операції з використанням електронного платіжного засобу шляхом надсилання користувачеві відповідних повідомлень у формі, що передбачена договором, а також забезпечити користувачеві можливість надіслати повідомлення про втрату електронного платіжного засобу, про передбачуване його використання не уповноваженими користувачем особами (із призупиненням у разі потреби права користувача використовувати електронний платіжний засіб).

14.6.1. Користувач зобов'язаний надавати банку достовірну контактну інформацію і вчасно її оновлювати. Якщо достовірна контактна інформація не була надана користувачем банку до здійснення операції з використанням

електронного платіжного засобу, то обов'язок емітента надіслати користувачеві повідомлення, передбачене цим пунктом, вважається виконаним у разі надіслання банком повідомлення відповідно до наявної у нього контактної інформації.

14.6.2. У разі втрати електронного платіжного засобу, його передбачуваного використання неуповноваженими особами, користувач зобов'язаний надіслати емітентові повідомлення у формі, передбаченій договором між ними, негайно після виявлення факту втрати електронного платіжного засобу та у будь-якому разі не пізніше наступного дня після одержання від банку інформації про здійснену операцію з використанням електронного платіжного засобу, що свідчить про передбачуване його використання не уповноваженою клієнтом особою. Банк зобов'язаний фіксувати надіслані користувачеві й отримані від нього повідомлення.

14.6.3. Банк зобов'язаний розглядати заяви (повідомлення) користувача, що стосуються використання електронного платіжного засобу, надати користувачеві можливість одержувати інформацію про хід розгляду заяви (повідомлення) і повідомляти в письмовій формі про результати розгляду заяви (повідомлення) у строк, установлений договором, але не більше 30 календарних днів від дня одержання заяви (повідомлення).

14.7. У разі невиконання банком обов'язку з інформування користувача – фізичної особи про здійснену операцію з використанням електронного платіжного засобу відповідно до пункту 14.6 цієї статті ризик збитків від здійснення такої операції та відповідальність несе банк.

14.7.1. Ризик збитків та відповідальність за проведення операції з використанням електронного платіжного засобу після одержання банком повідомлення від користувача – фізичної особи відповідно до пункту 14.6 цієї статті несе банк.

14.7.2. У разі виконання банком обов'язку щодо інформування користувача про здійснену операцію з використанням електронного платіжного засобу, і користувач – фізична особа не надіслав банку повідомлення відповідно до підпункту 14.6.2 цієї статті ризик збитків від здійснення такої операції та відповідальність несе користувач – фізична особа.

14.7.3. У разі виконання банком обов'язку з інформування користувача – фізичної особи про проведену операцію з використанням електронного платіжного засобу і надсилання користувачем – фізичною особою емітентові повідомлення відповідно до підпункту 14.6.2 цієї статті користувач – фізична особа несе ризик збитків та відповідальність за здійснення такої операції до часу надсилання банку повідомлення, передбаченого пунктом 14.6 цієї статті в

розмірі не більше двох мінімальних заробітних плат на одну особу власника рахунку, якщо доведено одну з таких обставин:

користувач – фізична особа втратив електронний платіжний засіб не зі своєї волі;

користувач – фізична особа не мав змоги надіслати повідомлення в строк, зазначений у підпункті 14.6.2 цієї статті, не міг з причин, що не залежали від нього;

під час здійснення операції з використанням електронного платіжного засобу користувач – фізична особа не перебував і не міг перебувати в місці здійснення операції й не втратив володіння електронним платіжним засобом.

14.7.4. Банк зобов'язаний надати користувачеві – фізичній особі інформацію щодо операцій, здійснених ним із використанням електронного платіжного засобу, усі наявні в нього докази в справі, а також за заявою користувача – фізичної особи запитувати такі докази в учасників технологічного процесу.

14.8. Суб'єкти господарювання, які здійснюють продаж товарів (надання послуг) оптом чи в роздріб та використовують реєстратори розрахункових операцій (а також в інших передбачених законодавством України випадках), зобов'язані забезпечувати можливість здійснення держателями електронних платіжних засобів розрахунків за продані товари (надані послуги) з використанням електронних платіжних засобів (не менше трьох внутрішньодержавних та/або міжнародних платіжних систем, однією обов'язковою з яких є багатомітентна банківська платіжна система, платіжною організацією якої є резидент України).

Вимоги до суб'єктів господарювання щодо приймання електронних платіжних засобів в оплату за продані ними товари (надані послуги) визначаються Кабінетом Міністрів України. Контроль за дотриманням суб'єктами господарювання вимог щодо здійснення розрахунків з використанням електронних платіжних засобів здійснює Державна податкова адміністрація України, а за забезпеченням захисту прав держателів електронних платіжних засобів на здійснення зазначених розрахунків – спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів.

14.9. За операціями, які здійснені в межах України із застосуванням банківських платіжних карток, емітованих банками-резидентами, проведення маршрутизації трансакцій, багатосторонній взаємозалік на основі клірингу та обчислення чистих позицій (визначення підсумкового сальдо вимог та зобов'язань учасників розрахунків за визначений строк) здійснює Національний банк України.

14.10. Емісія електронних платіжних засобів у межах України проводиться виключно банками, що уклали договір з платіжною організацією

відповідної платіжної системи та отримали її дозвіл на виконання цих операцій (крім банків, які здійснюють емісію електронних платіжних засобів для використання в межах цього банку).

14.10.1. Порядок проведення емісії електронних платіжних засобів та здійснення операцій з їх використанням, у тому числі обмеження щодо порядку емісії та здійснення операцій з їх використанням, визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України.

14.10.2. Вид електронного платіжного засобу (крім мобільного платіжного інструменту, реалізованого на програмній основі), що емітується банком, тип його носія ідентифікаційних даних (магнітна смуга, мікросхема тощо), реквізити, що наносяться на нього в графічному вигляді, визначаються платіжною організацією відповідної платіжної системи, у якій він застосовується.

Електронний платіжний засіб може містити одночасно дві і більше торговельні марки (знаки для товарів і послуг) платіжних систем.

Учасник внутрішньодержавних і міжнародних платіжних систем має право розміщати на платіжній картці внутрішньодержавної платіжної системи торговельну марку (знак для товарів і послуг) міжнародної платіжної системи. Переказ коштів з використанням платіжних карток, які одночасно мають торговельні марки (знаки для товарів і послуг) внутрішньодержавної та міжнародної платіжної системи, на території України виконується відповідно до правил внутрішньодержавної платіжної системи.

Обов'язковими реквізитами, що наносяться на електронний платіжний засіб, є реквізити, які дають змогу ідентифікувати платіжну систему та емітента.

Електронний платіжний засіб внутрішньодержавних платіжних систем повинні містити ідентифікаційний номер емітента, визначений у порядку, установленому центральним органом виконавчої влади з питань стандартизації.

14.11. Еквайринг у межах України здійснюється виключно юридичними особами-резидентами, що уклали відповідний договір з платіжною організацією.

14.12. У межах України видача готівки через банківські автомати здійснюється тільки в гривнях.

14.13. Банки-резиденти, які емітують платіжні картки, не мають права укладати договори про розповсюдження емітованих ними платіжних карток з іншими суб'єктами підприємницької діяльності.

Банки – учасники платіжних систем, якщо це не суперечить правилам відповідної платіжної системи, можуть укладати договори з іншими банками-резидентами, що не є учасниками цих платіжних систем, про видачу останніми

готівки за електронними платіжними засобами через власні каси або банківські автомати.

Платіжні організації небанківських платіжних систем-нерезидентів можуть укладати з банками-резидентами та небанківськими фінансовими установами-резидентами договори про розповсюдження серед клієнтів таких фінансових установ платіжних карток цих систем, видачу готівки за ними, а також з торговцями про приймання ними платіжних карток цих систем для проведення розрахунків за продані товари (надані послуги).

Стаття 15. Особливості випуску електронних грошей і здійснення операцій з ними

15.1. Електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент особами і є грошовим зобов'язанням емітента.

Завантаження електронних грошей (запис відповідної інформації) на електронний пристрій виконує емітент або інша юридична особа-резидент на підставі договору з емітентом.

Емітент електронних грошей – банк, який здійснює випуск електронних грошей і бере на себе зобов'язання з їх погашення.

Випуск електронних грошей – операція з уведення в обіг зобов'язань емітента в електронній формі, які приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент особами, шляхом їх надання держателям або агентам в обмін на готівку або безготівкові кошти.

Випуск електронних грошей здійснюється виключно банками.

Держателем електронних грошей може бути фізична особа або суб'єкт господарювання.

15.2. Операції з електронними грошима здійснюються з урахуванням вимог, установлених законами України та нормативно-правовими актами Національного банку України.

Національний банк України визначає максимальну суму електронних грошей на електронному пристрої, що може перебувати в розпорядженні держателя.

Приймання електронних грошей іншими, ніж емітент особами здійснюється на підставі укладених ними з емітентом та/або його агентами договорів.

15.3. Емітенти мають право здійснювати випуск електронних грошей, виражених лише в гривнях.

Емітент має право випускати електронні гроші на суму, яка не перевищує суму отриманих емітентом гривень.

15.4. Емітент зобов'язаний проінформувати держателів електронних

грошей про умови зворотного обміну електронних грошей на гривні (погашення електронних грошей).

Емітент зобов'язаний здійснювати погашення випущених ним електронних грошей на вимогу пред'явника за номіналом.

Емітент не відшкодовує суму втрачених держателем електронних грошей.

15.5. Приймання електронних грошей в обмін на готівкові/безготівкові гривні, надання електронних грошей держателям, без зобов'язання щодо їх погашення (розповсюдження електронних грошей), обмін електронних грошей, випущених одним емітентом, на електронні гроші іншого емітента (обмін електронних грошей), надання держателям засобів поповнення електронними грошима електронних пристроїв здійснює емітент та/або його агенти, які діють на підставі договору, укладеного з емітентом (без передавання прав комерційного агента).

Національний банк України встановлює вимоги до агентів емітента.

Операційні та інші технологічні функції, які забезпечують використання електронних грошей, виконує емітент або юридична особа-резидент, яка діє на підставі договору, укладеного з емітентом”;

9) у третьому реченні абзацу першого пункту 17.1 статті 17 слова “реквізити електронних” замінити словами “обов'язкові реквізити електронних”;

10) пункт 21.1 статті 21 доповнити підпунктом 7 такого змісту:

“7) унесення готівки для подальшого переказу з формуванням документа на переказ готівки в електронному вигляді з використанням платіжних пристроїв”;

11) абзац перший пункту 22.4 статті 22 викласти в такій редакції:

“Під час використання розрахункового документа ініціювання переказу є завершеним для:

платника з дати надходження розрахункового документа на виконання до банку платника;

банку платника з дати списання коштів з рахунку платника та зарахування на рахунок отримувача в разі їх обслуговування в одному банку або з дати списання коштів з рахунку платника та з кореспондентського рахунку банку платника в разі обслуговування отримувача в іншому банку”;

12) у статті 24:

а) назву статті викласти в такій редакції:

“Стаття 24. Ініціювання переказу готівки”;

б) доповнити статтю пунктом 24.4 такого змісту:

“24.4. Приймати готівку для подальшого її переказу з використанням платіжних пристроїв можуть банки, національний оператор поштового зв'язку та небанківські фінансові установи, які згідно із законодавством України отримали відповідну ліцензію/дозвіл щодо переказу коштів органів державної влади, що здійснюють державне регулювання відповідних ринків фінансових послуг і є платіжними організаціями/учасниками платіжної системи, а також виключно юридичні особи, які уклали агентські договори з банками (без передавання прав комерційного агента), і відповідають вимогам, установленим Національним банком України.

Ініціювання переказу з використанням платіжного пристрою є завершеним з часу внесення ініціатором готівки та отримання ним квитанції/чека платіжного пристрою, яка/який має обов'язкові реквізити касового документа”;

13) доповнити статтю 25 пунктом 25.3 такого змісту:

“25.3. Ініціювання переказу з використанням електронних грошей здійснюється в порядку, установленому банком”;

14) абзац четвертий пункту 27.1 статті 27 викласти в такій редакції:

“Внутрішньобанківський переказ здійснюється банком для забезпечення переказу коштів у межах цього банку відповідно до цього Закону, нормативно-правових актів Національного банку України та внутрішньобанківських правил”;

15) у статті 28:

а) пункт 28.3 викласти в такій редакції:

“28.3. Національний банк України проводить міжбанківський переказ між учасниками платіжної системи за операціями, які здійснені в межах України із застосуванням банківських платіжних карток на підставі загальних підсумків багатостороннього взаємозаліку, обчислених ним”;

б) доповнити статтю пунктом 28.6 такого змісту:

“28.6. Гарантії учасників платіжних систем, що формуються для забезпечення виконання переказів, здійснених у межах України із застосуванням електронних платіжних засобів, розміщуються в гривнях на рахунках у Національному банку України або в банках України відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України”;

16) пункт 31.1 статті 31 доповнити абзацом другим такого змісту:

“Банк, що обслуговує платника протягом п'яти робочих днів після зарахування на кореспондентський рахунок коштів, повернутих банком отримувача за переказом, який не був виплачений у готівковій формі через

неявку отримувача, зобов'язаний повідомити платника про їх повернення”;

17) у статті 32:

а) доповнити статтю підпунктом 32.1.1 такого змісту:

“32.1.1. Банки, що уклали агентські договори з суб'єктами господарювання, несуть відповідальність перед платником та отримувачем, пов'язану з проведенням переказу, відповідно до цього Закону та умов укладених між ними договорів”;

б) у підпункті 32.3.2 пункту 32.3 слова “відповідну суму коштів з рахунку платника” замінити словами “за рахунок власних коштів суму переказу”;

18) у статті 37 слова “сто вісімдесят днів” замінити словами “тридцять календарних днів” у відповідних відмінках;

19) у другому реченні пункту 39.5 статті 39 слова “може здійснювати” замінити словом “здійснює”, а після слів “платіжних систем” доповнити словами “процесингові центри, платіжні організації”;

20) розділ IX викласти в такій редакції:

“Розділ IX. Нагляд (оверсайт) за платіжними системами і контроль за проведенням переказу

Стаття 41. Здійснення нагляду (оверсайта) за платіжними системами

41.1. Об'єктами нагляду (оверсайта) за платіжними системами є платіжні організації платіжних систем, учасники платіжних систем, клірингові та процесингові установи, інші особи, уповноважені надавати окремі види послуг або здійснювати діяльність у платіжних системах, щодо їх діяльності в Україні.

41.2. Порядок здійснення нагляду (оверсайта) за платіжними системами визначається нормативно-правовими актами Національного банку України.

41.3. Національний банк України має право безоплатно отримувати інформацію з питань діяльності платіжних систем від об'єктів нагляду (оверсайта) та проводити їх перевірки в порядку та в строки, установлені Національним банком України.

41.4. Національний банк України має право вимагати від об'єктів нагляду (оверсайта) усунення порушень законодавства України з питань діяльності платіжних систем, а також застосовувати до них заходи впливу:

накладання адміністративних штрафів;
обмеження чи припинення надання окремих видів послуг у платіжних системах;
виключення з реєстру платіжних систем в Україні та їх учасників.

41.5. Національний банк України для здійснення нагляду (оверсайта) за платіжними системами співпрацює з органами державної влади України, центральними банками інших держав та міжнародними організаціями.

Стаття 42. Здійснення контролю за проведенням переказу

42.1. Контроль за дотриманням банками вимог законодавства України з питань здійснення переказу, а також застосування відповідних заходів впливу, передбачених законодавством України, здійснює Національний банк України.

Контроль за дотриманням небанківськими фінансовими установами, що мають ліцензію Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України на здійснення переказу коштів, вимог законодавства України з питань здійснення переказу, а також застосування відповідних заходів впливу, передбачених законодавством України, здійснює Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України.

42.2. Національний банк України має право встановлювати обов'язкові вимоги щодо участі в платіжних системах, обмеження обсягів операцій у готівковій та/або безготівковій формі.

42.3. Національний банк України має право встановлювати обов'язкові вимоги та обмеження щодо діяльності банку як еквайра та/або емітента, якщо діяльність цього банку призвела до порушення безпеки переказів з використанням електронних платіжних засобів, що мало наслідками фінансові втрати держателів електронних платіжних засобів.

42.4. Національний банк України має право встановлювати обов'язкові вимоги щодо діяльності банків та суб'єктів господарювання, які уклали агентські договори з банками та здійснюють діяльність, пов'язану з прийманням платежів із використанням платіжних пристроїв для подальшого переказу.

42.5. Національний банк України реєструє укладені агентські договори банків з юридичними особами, які здійснюють діяльність, пов'язану з прийманням платежів із використанням платіжних пристроїв для подальшого переказу”;

21) у тексті Закону слова “член”, “спеціальний платіжний засіб”, “національна валюта” в усіх відмінках і числах замінити відповідно словами “учасник”, “електронний платіжний засіб”, “гривня” у відповідних відмінках та

числах”.

3. У Цивільному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003, № 40 – 44, ст. 356):

У статті 1087:

1) частину третю викласти в такій редакції:

“3. Граничні суми розрахунків готівкою для фізичних та юридичних осіб, а також для фізичних осіб-підприємців відповідно до цієї статті встановлюються Національним банком України”;

2) доповнити статтю частиною четвертою такого змісту:

“4. Сума безготівкового платежу за товари (послуги) незалежно від виду безготівкового розрахунку не повинна перевищувати суми платежу за ці товари (послуги) готівкою”.

4. Статтю 166⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради України, 1984, додаток до № 51, ст. 1122) викласти в такій редакції:

“Стаття 166⁵. Порушення банківського законодавства, законодавства, яке регулює переказ коштів в Україні, нормативно-правових актів Національного банку України або здійснення ризикових операцій, які загрожують інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.

Порушення вимог щодо моніторингу операцій, які здійснюються із застосуванням електронних платіжних засобів, з метою виявлення та запобігання помилковим та неналежним переказам; неповідомлення, несвоєчасне повідомлення інших учасників платіжної системи, спеціально визначеної юридичної особи, засновниками якої є учасники платіжних систем, про результати моніторингу для належної ідентифікації суб'єктів помилкових та неналежних переказів і вжиття заходів щодо запобігання або припинення зазначених переказів тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб банку, філії іноземного банку, небанківської фінансової установи від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Розголошення в будь-якому вигляді інформації, що відповідно до закону є об'єктом обміну між суб'єктами моніторингу та спеціально визначеною юридичною особою, засновниками якої є учасники платіжних систем, або факту її подання (одержання) особою, якій ця інформація стала відома у зв'язку з її професійною або службовою діяльністю, тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення об'єктами нагляду (оверсайта) вимог щодо надання Національному банку України інформації з питань діяльності платіжних систем; ухилення від перевірки їх діяльності, невиконання вимог Національного банку України щодо усунення порушень законодавства України з питань діяльності платіжних систем тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення керівниками банків або іншими особами, які відповідно до закону можуть бути об'єктом перевірки Національного банку України, банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку України або здійснення ризикових операцій, що загрожують інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, тягне за собою накладення штрафу від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення банками-еквайрами, технічними еквайрами вимог законодавства щодо забезпечення торговцям своєчасного ремонту термінального обладнання для приймання електронних платіжних засобів, яке вийшло з ладу, або надання резервного термінального обладнання тягне за собою накладення штрафу від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення банківського законодавства іншими особами, які відповідно до закону є його суб'єктами, тягне за собою накладення штрафу від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частинами першою – шостою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі самі порушення, тягнуть за собою накладення штрафу на уповноважених осіб від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

5. У Кримінальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25 – 26, ст. 131):

1) у статті 200:

а) назву статті після слова “рахунків” доповнити словами “електронних грошей”;

б) абзац перший викласти в такій редакції:

“Підrobка документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків, електронних грошей, а також придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту підроблених документів на переказ чи платіжних карток, електронних грошей або їх використання чи збут”.

2) у статті 202:

а) назву статті викласти в такій редакції:

“Порушення порядку здійснення господарської діяльності, діяльності з

надання фінансових послуг, послуг платіжних систем”;

б) частину другу після слова “паперів” доповнити словами “або платіжних систем”.

6. У Законі України “Про захист прав споживачів” (Відомості Верховної Ради України, 1991, № 30, ст. 379):

1) пункт 2 статті 17 викласти в такій редакції:

“2. Споживач має право на вільний вибір товарів і послуг у зручний для нього час та на вільне використання електронних платіжних засобів з урахуванням режиму роботи та обов’язкових для продавця (виконавця) форм (видів) розрахунків, установлених законодавством.

Продавець (виконавець) зобов’язаний всіляко сприяти споживачеві у вільному виборі продукції та форм її оплати.

Забороняється примушувати споживача придбавати продукцію неналежної якості або непотрібного йому асортименту, у будь-який спосіб обмежувати використання ним електронних платіжних засобів, якщо відповідно до законодавства продавець (виконавець) зобов’язаний приймати їх до сплати”;

2) частину першу статті 23 доповнити підпунктом 12 такого змісту:

“12) обмеження або відмова в реалізації прав споживачів, установлених частиною другою статті 17 цього Закону, – у розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

7. Пункт 20.1 статті 20 Податкового кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., №№ 13 - 17, ст. 112) доповнити підпунктом 20.1.41 такого змісту:

“20.1.41. здійснювати контроль за:

дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги) та за дотриманням установлених законодавством обов’язкових вимог щодо забезпечення суб’єктами підприємницької діяльності можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів;

наявністю свідоцтв про державну реєстрацію суб’єктів підприємницької діяльності, ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, з подальшим передаванням матеріалів про виявлені порушення органам, які видали ці документи, торгових патентів”.

8. Статтю 17 Закону України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг” (Відомості Верховної Ради України, 1995, № 28, ст. 205) доповнити пунктом 9 такого змісту:

“9) ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – у разі відсутності, невикористання платіжного термінала, якщо суб’єкт підприємницької діяльності повинен забезпечувати обов’язкове приймання електронних платіжних засобів.

Під невикористанням слід розуміти випадки, коли за наявності термінала суб’єкт підприємницької діяльності відмовляє платників в здійсненні розрахункової операції із застосуванням електронного платіжного засобу”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України, міністерствам, центральним органам виконавчої влади протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність до нього.

3. Національному банку України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність до нього.

**Голова Верховної
Ради України**

ПОГОДЖЕНО
Заступник Голови

В. І. Ричаківська
16 серпня 2011 року